

O‘QITUVCHILARNING KASBIY RIVOJLANISHINI MONITORING QILISHDA RAQAMLI PLATFORMALARNING O‘RNI VA SAMARADORLIGI

Murodillayev Sardorbek Rustamjon o‘g‘li

Qo‘qon davlat universiteti

sardorbekrustamjonovich@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishini monitoring qilishda raqamli platformalarning o‘rni va samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasida 2024-yilda qabul qilingan PQ-231-son va VMQ-867-son qarorlari asosida joriy etilgan yangi uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimi, “Uzluksiz kasbiy ta’lim” elektron platformasining imkoniyatlari, shuningdek, ta’lim sifatini nazorat qilish va baholashning elektron tizimlari o‘rganilgan. Yangi tizim doirasida o‘qituvchilarning malaka oshirishga bo‘lgan ehtiyojlari diagnostikadan o‘tkazilib, ularning kasbiy ehtiyojlariga ko‘ra tabaqalashtirilgan o‘quv rejalari va dasturlari ishlab chiqilmoqda. Tahlillar asosida raqamli monitoring tizimining ta’lim sifatini oshirishdagi afzalliklari va mavjud muammolar yoritilgan.

Kalit so‘zlar: kasbiy rivojlanish, raqamli monitoring, elektron platforma, diagnostika, malaka oshirish, ta’lim sifati, LMS, baholash tizimi.

KIRISH

O‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishini monitoring qilish zamonaviy ta’lim tizimining ajralmas qismiga aylanmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-iyundagi PQ-231-son Qarori hamda Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 20-dekabrdagi VMQ-867-son Qarori bilan pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishining mutlaqo yangi vertikal tizimi joriy etildi [1]. Norma.uz axborot-huquqiy portali ta’kidlaganidek, “2025 yil 1 yanvardan boshlab uzluksiz kasbiy rivojlanish vertikal tizimi (vazirlik — malaka oshirish muassasasi — ta’lim tashkiloti) joriy etiladi” [1]. Yangi tizim doirasida o‘qituvchilarning kasbiy ehtiyojlari va malaka toifasidan kelib chiqqan holda tabaqalashtirilgan ta’lim dasturlariga asoslangan.

Ushbu islohotlarning muhim tarkibiy qismi sifatida “Uzluksiz kasbiy ta’lim” elektron platformasi ishga tushirildi. UzReport axborot agentligi xabariga ko‘ra, “2024-yil yanvar oyidan boshlab maktab o‘qituvchilarining malakasini tabaqalashtirilgan holda oshirish tizimi joriy etilmoqda. Ushbu tizimni amalga oshirishni sifatli tashkil etish maqsadida ‘Uzluksiz kasbiy ta’lim’ elektron platformasi orqali maktab o‘qituvchilari diagnostikadan o‘tkaziladi” [2]. Diagnostika natijalarining tahlili asosida o‘qituvchilar kasbiy ehtiyojlariga ko‘ra

tegishli guruhlariga ajratiladi va ular uchun tabaqalashtirilgan o‘quv rejalari va dasturlari ishlab chiqiladi.

Ta’lim sifatini nazorat qilish va baholashning elektron tizimlari haqida Nauruzbayeva G.B. tomonidan olib borilgan tadqiqotda “elektron baholash vositalari orqali o‘quv jarayonining shaffofligi, aniqligi va samaradorligini ta’minlash usullari” tahlil qilingan [3]. Zamonaviy raqamli pedagogikaning imkoniyatlari va muammolariga bag‘ishlangan tadqiqotda esa “raqamli ta’lim muhitida monitoring va sifat nazoratining yangi mexanizmlari” yoritilgan [4].

Shuningdek, bo‘lajak o‘qituvchilarni innovatsion faoliyatga tayyorlashda mustaqil ta’limning ahamiyati masalalari Ko‘makova D.Sh. tomonidan tadqiq etilgan bo‘lib, unda “ta’lim oluvchilar tomonidan mustaqil ishni bajarishda ularning faoliyatini muvaffaqiyatli rejalashtirish, tashkillashtirish, monitoring va baholash zarurligi” asoslab berilgan [5].

METODLAR

Tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy-pedagogik tahlil va kontent-tahlil metodlaridan foydalanildi. O‘zbekiston Respublikasida joriy etilgan yangi uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining me’yoriy-huquqiy asoslari, “Uzluksiz kasbiy ta’lim” elektron platformasining imkoniyatlari, shuningdek, ta’lim sifatini nazorat qilishning elektron tizimlari bo‘yicha mahalliy va xorijiy tadqiqotlar o‘rganildi.

Tadqiqotning nazariy asosini pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining me’yoriy asoslari [1], “Uzluksiz kasbiy ta’lim” elektron platformasining amaliy jihatlar [2], ta’lim sifatini nazorat qilish va baholashning elektron tizimlari [3], raqamli pedagogikaning imkoniyatlari va muammolari [4], bo‘lajak o‘qituvchilarni innovatsion faoliyatga tayyorlash [5], ta’lim dasturlarida raqamli loyihalarni joriy etish istiqbollari [6] hamda raqamli texnologiyalarning tarix darslaridagi o‘rni [7] tashkil etadi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

1. Yangi kasbiy rivojlanish tizimining me’yoriy asoslari va raqamli monitoring mexanizmlari. VMQ-867-son Qaror bilan tasdiqlangan Nizomga ko‘ra, uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimining asosiy vazifalari qatoriga “rahbar, pedagog va xodimlarning kasbiy bilimlari, ko‘nikmalari va mahoratlarini uzluksiz yangilab borish mexanizmlarini joriy etish”, “pedagog xodimlarni metodik kompetentlik darajasini oshirish va ularning kasbiy mahoratini takomillashtirish”, hamda “uzluksiz kasbiy rivojlanish sifatini baholash va nazorat qilish” kiradi [1]. Yangi tizim o‘qituvchilarning kasbiy ehtiyojlari va malaka toifasidan kelib chiqqan holda tabaqalashtirilgan ta’lim dasturlariga asoslangan bo‘lib, bu yondashuv har bir pedagogning individual rivojlanish trayektoriyasini yaratish imkonini beradi.

2. “Uzluksiz kasbiy ta’lim” elektron platformasining imkoniyatlari. UzReport axborot agentligi xabariga ko‘ra, Abdulla Avloniy nomidagi milliy-tadqiqot instituti hamda Pedagoglarni yangi metodikalarga o‘rgatish milliy markazi bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan diagnostika jarayonlarida respublikadagi barcha umumta’lim maktablari qamrab olinadi. O‘qituvchilarning diagnostika testini topshirishlari bo‘yicha videoyo‘riqnoma tayyorlanib, testlar tegishli fan va uni o‘qitish metodikasiga doir savollardan shakllantirilgan [2]. Diagnostika natijalarining tahlili asosida o‘qituvchilar kasbiy ehtiyojlariga ko‘ra tegishli guruhlariga ajratiladi va ular uchun kasbiy rivojlantirishning tabaqalashgan o‘quv rejalari va dasturlari ishlab chiqiladi.

3. Ta’lim sifatini elektron nazorat qilishning afzalliklari. Nauruzbayeva G‘.B. tomonidan olib borilgan tadqiqotda elektron baholash tizimlarining quyidagi asosiy afzalliklari qayd etilgan: o‘quv jarayonining shaffofligini ta’minlash; baholashning aniqligi va obyektivligini oshirish; katta hajmdagi ma’lumotlarni to‘plash va tahlil qilish imkoniyati; o‘quvchilarning individual rivojlanishini kuzatish; o‘qituvchi faoliyatini tahlil qilish; darslarning natijadorligi va muassasa reytingini aniqlash [3].

4. Raqamli monitoring tizimini joriy etishdagi muammolar. Raqamli pedagogik monitoring tizimini joriy etishda qator qiyinchiliklar mavjud. Bular jumlasiga o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyasining yetarli emasligi, ayrim hududlarda internet sifati va texnik infratuzilmaning zaifligi, diagnostika testlari mazmunining barcha fanlarning o‘ziga xos xususiyatlarini to‘liq qamrab olmasligi, shuningdek, monitoring natijalarini samarali qayta ishlash va ular asosida aniq chora-tadbirlar belgilash mexanizmlarining yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi kiradi [4].

5. Xalqaro tajriba va istiqbollar. Dunyo miqyosida ta’lim sifatini elektron nazorat qilish tizimlari jadal rivojlanmoqda. LMS (Learning Management System), Moodle, Google Classroom kabi platformalar o‘quv jarayonini monitoring qilish va baholash uchun keng qo‘llanilmoqda [3]. Raqamli texnologiyalarning tarix darslaridagi o‘rni mavzusidagi tadqiqotda “Google Classroom, Microsoft Teams – dars materiallarini tarqatish, topshiriqlarni nazorat qilish; Kahoot, Quizizz, Mentimeter – interaktiv testlar va viktorinalar tashkil etish; Padlet, Miro – guruhviy fikr almashish maydonchalari” kabi vositalarning samaradorligi yoritilgan [7].

XULOSA

O‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishini monitoring qilishda raqamli platformalarning qo‘llanishi ta’lim sifatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflar ilgari suriladi:

- “Uzluksiz kasbiy ta’lim” elektron platformasining funksional imkoniyatlarini kengaytirish va uni barcha fan o‘qituvchilari uchun qulaylashtirish;
- Diagnostika testlarini har bir fanning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda takomillashtirib borish;
- Monitoring natijalari asosida o‘qituvchilar uchun individual kasbiy rivojlanish trayektoriyalarini ishlab chiqish mexanizmini takomillashtirish;
- O‘qituvchilarning raqamli kompetensiyasini oshirish bo‘yicha maxsus o‘quv dasturlarini joriy etish.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimi joriy etilmoqda // Norma.uz. – Toshkent, 2024-yil 25-dekabr. – www.norma.uz.
2. O‘zbekistonda maktab o‘qituvchilari “Uzluksiz kasbiy ta’lim” elektron platformasi orqali diagnostikadan o‘tkaziladi // UzReport. – Toshkent, 2023-yil 4-dekabr. – uzreport.news.
3. Nauruzbayeva G.B. Ta’lim sifatini nazorat qilish va baholashning elektron tizimi // ResearchBib IF – 11.01, ISSN: 3030-3753. – 2025. – Vol. 2, Issue 7. – B. 249–253. DOI: 10.5281/zenodo.15854338.
4. Raqamli pedagogik imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar // InLibrary.uz. – Toshkent, 2025. – inlibrary.uz.
5. Ko‘makova D.Sh. Bo‘lajak o‘qituvchilarni innovatsion faoliyatga tayyorlashda mustaqil ta’limning ahamiyati // Zamonaviy fan va tadqiqotlar. – 2024. – Vol. 3, Issue 1. – B. 1–10. DOI: 10.5281/zenodo.10462769.
6. Ta’lim dasturlarida raqamli loyihalarni joriy etish istiqbollari // Zenodo. – 2025. – zenodo.org.
7. Raqamli texnologiyalarning tarix darslarida o‘rni // Modern Science and Research xalqaro ilmiy jurnali. – 2025. – Vol. 4, Issue 5. – modernscience.uz.